

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Adgang til plantegenetisk materiale

DanSeed Symposium
3. marts 2026

Birgitte Lund,
Planter & Biosikkerhed

Indhold

- Internationale forpligtigelser
- Plantetraktaten – Generelt overblik
- Det Multilaterale System for Adgang og Udbyttedeling
- Proces for forbedring af det Multilaterale System
- Status for adgang efter GB 11

Internationale forpligtelser

Global overordnet ramme for sikring af biologisk mangfoldighed

➤ **CBD - Biodiversitetskonventionen (1992)**

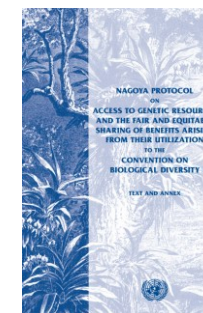
- Landenes *suveræne rettigheder til egne genetiske ressourcer*
- Udstikker forpligtende retningslinjer for nationalt ansvar
- DK tilsluttet i 1993

Men *alle lande er gensidigt afhængige af hinandens ressourcer*

➤ **Nagoya Protokollen (2010 DK tiltrådt i 2014)**

- Access and Benefit Sharing (ABS)
- Bilaterale aftaler

➤ **Den Internationale Plantetraktat (ITPGRFA) (2001)**

- Agro(bio)diversitet
- Plantegenetiske ressourcer til *fødevarer og jordbrug*
- Sikre bæredygtigt jordbrug og global fødevarer sikkerhed
- *Fundamentet for global fødevarer sikkerhed*
- Juridisk bindende – DK tiltrådt i 2004

Plantetraktaten – Generelt overblik

Vi er indbyrdes afhængige af PGRFA (råmaterialet)

FORMÅL:

Bevarer for at kunne **bruge**, derfor **adgang** til **brug** for:

- **Forskning**
- **Forædling**
- **Uddannelse / vidensdeling**

indenfor **fødevarer og jordbrug**

Adgang til det rå genetiske materiale, der er nødvendigt for at udvikle nye afgrødesorter, f.eks. sygdomsresistens, højere udbytter, modstandsdygtige over for klimaændringer, m.v.

Dele fordelene (udbyttedeling), der følger af brugen af PGRFA gennem:

- Det Multilaterale System (MLS)
for adgang & udbyttedeling (ABS)

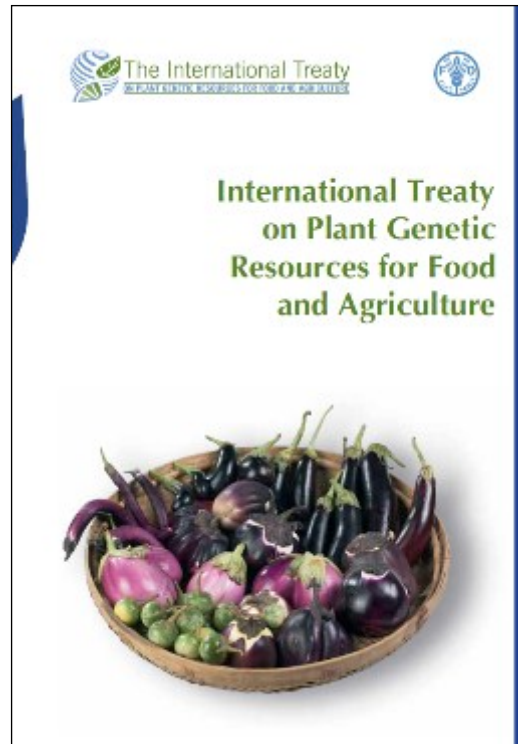
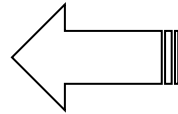
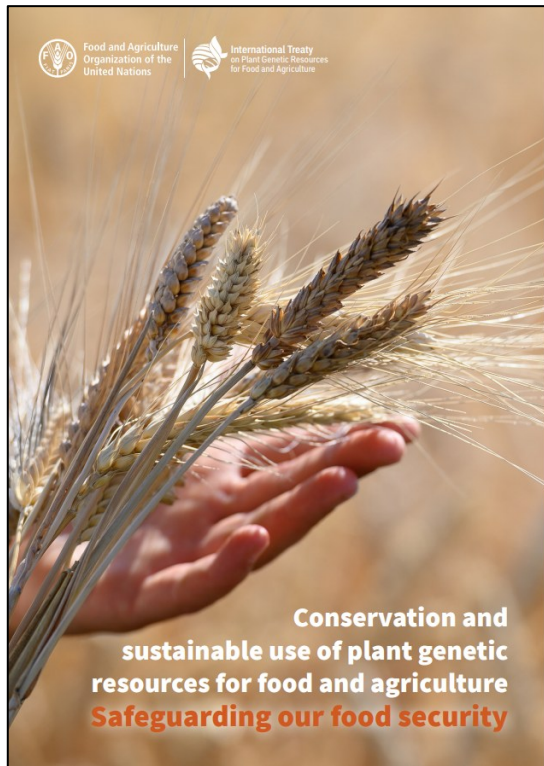

International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

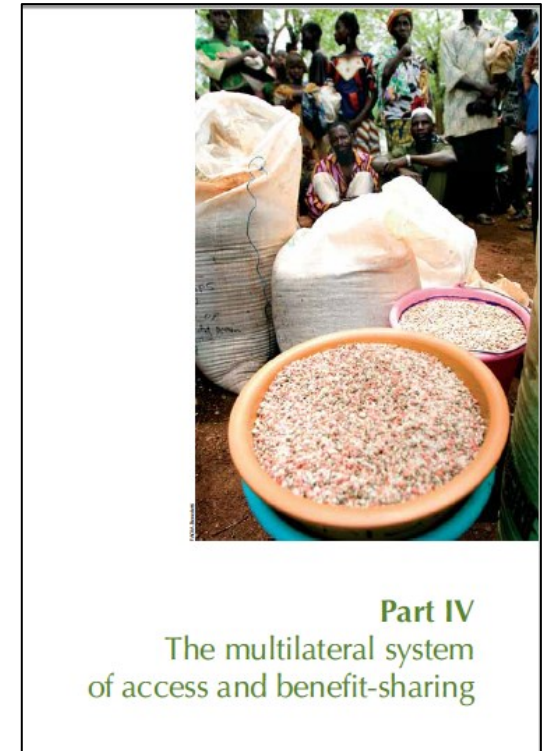
Plantetraktaten - Generelt overblik

Bevaring og bæredygtig
brug af PGRFA

„**PGRFA**“ genetisk materiale af
planteoprindelse med aktuel eller
potentiel værdi for fødevarer og
jordbrug

Dele fordele ifm brug af
PGRFA

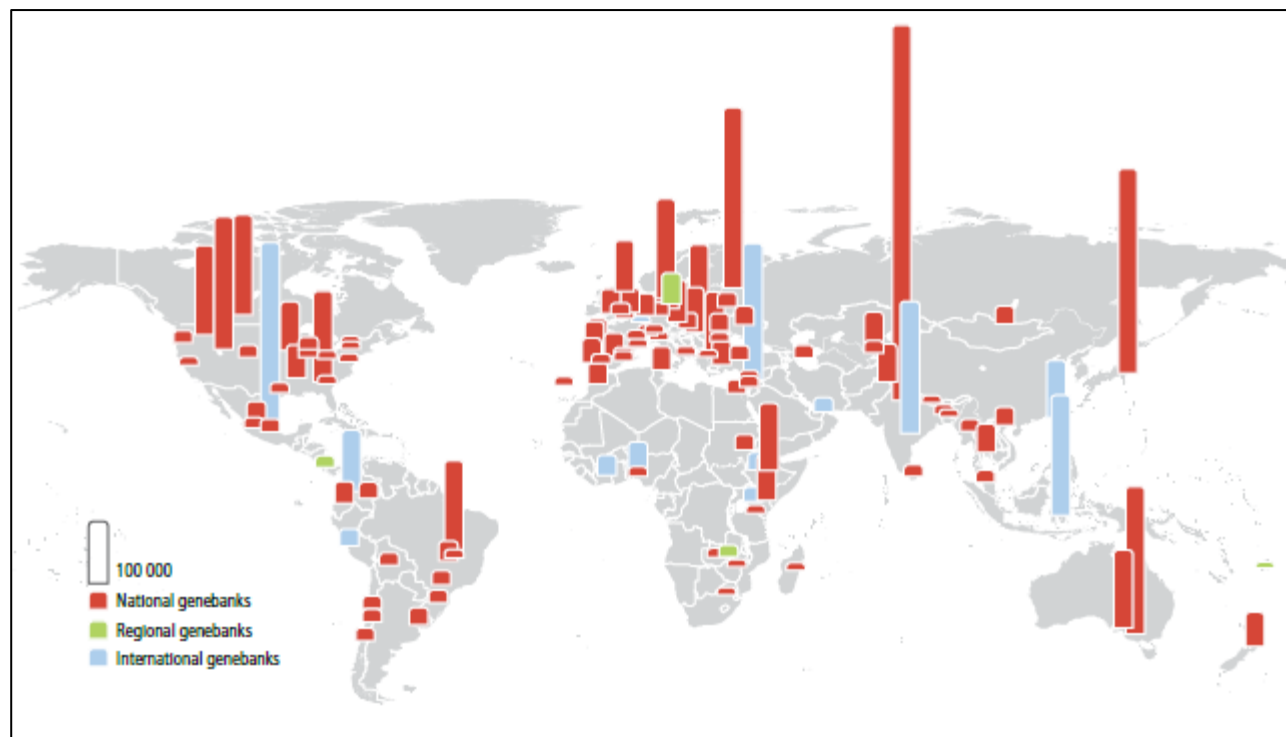
Det Multilaterale System for Adgang og Udbyttedeling (MLS)

Hvem giver adgang til materiale i MLS?

Materialet placeret i en „*fælles kurv*“ d.v.s. i MLS for at sikre faciliteret adgang

- **155 kontraherende parter** (d.d.)
 - Nationale genbanker
 - Regionale genbanker
- Internationale genbanker under de Internationale Jordbrugsforsknings Institutter (**CGIAR**) og andre internationale kollektioner (Art. 15)

Multilaterale System = virtuel global Genbank

Kilde: Tredje status verdensrapport om plantegenetiske ressourcer til fødevarer og jordbrug 2024. Fordeling af nationale genbanker med >6000 accessioner, regionale og internationale genbanker.

Det Multilaterale System

Hvilket materiale er inkluderet i MLS?

- PGRFA (Plantetraktatens **Annex I** (64 arter fødevarer- og foderafgrøder):
 - Under de kontraherende parters kontrol
 - I offentligt domæne
 - *Ex situ* materiale (frø / vegetativt)
- PGRFA tilgængelige under MLS (inkl. **IKKE-Annex-I-materiale**) fra nationale og regionale genbanker in **Europa**, PGRFA fra private kollektioner) – (inkl. **NordGen** (regional))
- PGRFA (inkl. **IKKE-Annex-I-materiale**) i internationale **CGIAR genbanker** + andre internationale kollektioner (Art. 15)
 - CIMMYT (maize, wheat) CIP (potato), ICARDA (bælgpl., byg, hvede), IRRI (ris)

Det Multilaterale System for Adgang og Udbyttedeling

- Krav til modtagere af PGRFA via MLS
- Gensidig aftale mellem donor (genbank) og modtager (forædler/forsker):

- Standardised **M**aterial **T**ransfer **A**greement = **SMTA**
- Specificere krav til modtager, inkl. udbytte/fordels-delning
 - PGRFA må KUN anvendes til formål: **forskning, forædling og uddannelse** indenfor fødevarer og jordbrug
 - Modtager skal ikke gøre krav om intellektuel ejendomsrettighed, der begrænser den lettere adgang til materialet i den form, det er modtaget under MLS (**uden begrænsning** – *ingen obl. betaling til ABS i dag – frivillig*)
 - Monetære udbyttefordelings krav ifm kommerialisering af **Produkter**, der **ikke** er tilgængelige for yderligere forskning og forædling (**med begrænsning** – *betaling til ABS*)
 - Ikke-fortrolig information (f.eks. karakteriserings- og evaluerings data) skal gøres tilgængelige via Plantetraktatens globale informationssystem (*ikke-monetær fordels-delning*)

Det Multilaterale System for Adgang og Udbyttedeling under ABS

Hvad er opnået indtil nu? - Fungerer, men lever IKKE op til forventningerne

Brasilien: Oprindelige og traditionelle samfunds deler forvaltning og brugen af (agro)biodiversitet fra den halvtørre region Minas

Peru: Bevaring og bæredygtig brug af kartoffel germplasm i landdistrikterne i Andahuaylas

FAO og International Rice Research Institute: fælles indsats for globalt at styrke bæredygtig risproduktion

- **Brugerbetaling udgør kun 2 % af udbyttefordelingsfondens (ABS) samlede indtægter**
- Øvrige donationer frivillige fra kontraherende parter og lande (90%), private frøavlssektor 4% og internationale fonde 4 %

Under **2. projekt runde:** „[...] På blot et år har 17.000 landmænd, forskere, genbankkuratorer, embedsmænd, studerende og undervisere og 215 græsrodsorganisationer været direkte involveret og nydt godt af initiativer sponsoreret af BSF i denne anden projektcyklus. [...] 30.900 kg frø er blevet distribueret til mere end 3000 landmænd til formering, udvælgelse og forbedring [...]”

Proces for forbedring af det multilaterale system

2013: Proces initieret

2019: 8. Governing Body møde (Rom)

➔ **Ingen aftale indgået, - forbedringsproces sat på pause pga DSI / GSD (“Elefanten i rummet”)**

2022: 9. Governing Body møde (Indien)

- Proces genetableret, **3 hotspots** adresseret:

➔ **Betalingsstruktur**

➔ **Udvidelse af Annex I**

➔ **DSI/GSD**

2025: 11. Governing Body møde (Peru)

- Efter 12 års forhandlinger
- 14 møder i arbejdsgruppen

Fokus GB 11: Forbedre funktionen af det multilaterale system om adgang og udbyttefordeling

- Øge den bruger-baserede indkomst til Udbyttefordelingsfonden (ABS) på en forudsigelig måde
- **Betalingsforpligtigelser for alle Produkter, også for dem der er tilgængelige uden begrænsninger – obligatorisk betaling**

Hovedelementer af pakken til diskussion tre ,hotspots':

Adgang til materiale i MLS:

- **Betalingsstruktur og Betalingsrater**
 - Abonnementsystem og Enkelt-adgang
- **Udvidelse** af Plantetraktatens anvendelsesområde **Annex I**, dvs. Alle PGRFA , men giver lande mulighed for at undtage visse arter i deres lande fra at indgå i MLS
- **DSI / GSD**

INTERNATIONAL TREATY ON PLANT GENETIC
RESOURCES FOR FOOD AND AGRICULTURE
ELEVENTH SESSION OF THE GOVERNING BODY

Forbedret system – Ny Betalingsstruktur

Abonnement „Subscription“:

- Betalingsforpligtigelser i minimum X år (afkoblede betalinger)
- Forudbetaling (Upfront) pr. år baseret på frøsalget (inkl. licenser) for hele porteføljen (hvis over en minimumstærskel)
- To satser:
 - **uden** begrænsning til videre anvendelse
 - **med** begrænsning til videre anvendelse

Enkelt adgang „Single access“:

- Betaling starter efter kommercialisering af et **Produkt**, der indkorporerer materiale modtaget gennem MLS
- Betaling baseret på salg af det specifikke Produkt
- Årlige betalinger i de år, hvor Produktet kommercialiseres, maksimum X år
- To satser:
 - **uden** begrænsning
 - **med** begrænsning

- **Minimums Tærskel for omsætning ift hvornår brugere er omfattet af betaling**
- forslag 10, 15 eller 50 mio. USD per år

Resultatet af GB 11

- GB 11 kunne ikke opnå konsensus omkring forbedring af funktionen af det multilaterale system omkring nøgle elementerne
- GB 11 tog formandens kompromisforslag til efterretning:
 - Et udkast til løsning omkring forbedring af funktionen af det multilaterale system
 - En revideret Standard Material Transfer Agreement (SMTA) med **betalingssystem** og **betalingsrater** samt **tærskel** for omsætning ift betaling - til beslutning på GB 12
- Kontraherende Parter blev enige om at sætte de formelle multilaterale forhandlinger på **pause** gennem den næste toårige periode – ‘took note’ for at beholde det gjorte arbejde
- **Ingen aftale**: default tilbage til den gamle SMTA, d.v.s. reduceret adgang til diversitet, ingen obligatorisk betaling, ingen beslutning om DSI/GSD, - kan betyde at gå mod bilaterale aftaler i stedet

Hvorfor ikke konsensus? Forskellene der skiller parterne

Hotspots	Udviklingslande (biodiversitetsrigdom)	Udviklede lande
Udvidelse af Annex I (flere arter)	Ønsker at udelukke nogle arter ift. suveræne rettigheder	‘ALLE arter’ eller så mange som muligt for at øge attraktiviteten overfor brugerne
DSI / GSD	Ønsker monetær ABS ved anvendelse	Modsætter sig at adressere DSI/GSD i den reviderede SMTA og henviser til betaling ifm abonnement-system + under CBD
Betalingsstruktur og Betalingssatser	KUN Abonnement system med ‘upfront betaling’	Abonnement og Enkelt-adgang system og betaling ved kommerialisering af Produkt

- Obligatoriske brugerbaserede betalinger til BSF og udvidelse af Annex I er ‘knudepunkterne’
- EU / ERG var positive ift udkast til den justerede SMTA – men ‘took note’ pga af mange års arbejde og udarbejdede studier samt juridiske og tekniske dokumenter, der ligger som baggrund.

Tak!

Spørgsmål er velkomne

